

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Viljandi Vallavalitsus
viljandivald@viljandivald.ee
Sakala tn 1, Viiratsi alevik, Viljandi vald
70101, Viljandimaa

18.12.2024 nr 5.1-3/37764-1

JÄRELEVALVE AKT

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.
- 1.2. Järelevalves kontrolliti Viljandi Vallavalitsuse korraldatavate sotsiaalteenuste (koduteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (ÜHteenus), tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus, sotsiaaltransporditeenus ja eluruumi tagamise teenus) korraldamist ja kättesaadavuse tagamist.
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Sakala tn 1, Viiratsi alevik, Viljandi vald, Viljandimaa, e-post viljandivald@viljandivald.ee.
- 1.4. Paikvaatluse aeg: 14.11.2024.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Ülle Sihver (järelevalve juht) ja Aime Koger.
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: paikvaatlus, dokumentide ja sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) andmete analüüs, kirjalik küsitlemine ning intervjuud.
- 1.7. Järelevalvetoimingute juures osalesid sotsiaalosakonna juht Marta Rohtla ja täisealiste heaolu peaspetsialist Fredy Lumi.

II. JÄRELEVALVEMENETLUSE TULEMUSED

Viljandi Vallavalitsus on kontrollitud menetlustes inimeste abivajadust hinnanud ja sellele vastava abi väljaselgitamise kohustuse täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, ÜHteenuse, isikliku abistaja teenuse, tugiisikuteenuse, eluruumi tagamise teenus, sotsiaaltransporditeenus) korraldamisel ja osutamisel täitnud.

Sotsiaalkindlustusamet lõpetab järelevalvemenetluse.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

Järelevalve algatati 02.10.2024.

3.1. Viljandi valla üldandmed ja täisealistele sotsiaalteenuste osutamise korraldamine

Viljandi valla pindala on 1371,64 km². Vallas asuvad 126 küla ja neli alevikku, neist suurim Viiratsi alevik 1212 elanikuga. 01.01.2024 oli valla [elanike arv](#) 13 542, neist vanuses 65+ aastat 3119 ehk ca 23%. Vallavalitsuse teenuseid osutatakse kolmes asukohas: vallavalitsuse asukohas Viiratsi alevikus ning teenuskeskustes Mustlas ja Kolga-Jaanis.

2023. aasta S-Veebi aruannete põhjal osutati 2023. aastal koduteenust 97le, isikliku abistaja teenust kolmele, sotsiaaltransporditeenust 31le täisealisele, kellest vanuses 65+ aastat oli 16, eluruumi tagamise teenust 72le inimesele, kellest pensioniealisi oli 26, tugiisikuteenust täisealistele ei osutatud. Viljandi Vallavalitsuse 03.11.2024 kirja andmetel osutati seisuga 01.10.2024 täisealistele sotsiaalteenuseid järgmiselt: koduteenust – 100, ÜHteenust – 170, isikliku abistaja teenust – kolm, üks tugiisikuteenuse saaja ning eluruumi tagamise teenusel 75 inimest.

Viljandi valla haldusterritooriumil paikneb kuus [ÜHteenust osutavat asutust](#): OÜ Pariisi Erihoolduskeskus, OÜ Avitar, Viljandi Hoolekandekeskus, Sihtasutus Viljandi Haigla ja Viljandi Vallavalitsuse hallatavad asutused Pärna Pansionaat 72 teenuskohaga ning Kärstna Hooldekodu 24 teenuskohaga. Vallas tegutseb valla hallatav asutus [Viljandi valla sotsiaalkeskus](#), mille struktuuriüksused on Paistu Sotsiaalkeskus, Viljandi valla varjupaik, Viiratsi Tugikodu ja Saarepeedi Rahvamaja sotsiaalkorterid ning mille kaudu osutatakse muuhulgas eluruumi tagamise teenust. Päevakeskused asuvad Viiratsi alevikus ([Viiratsi Päevakeskus](#)) ja Mustla alevikus ([Tarvastu Päevakeskus](#)).

Viljandi Vallavalitsuse administratsioon on valdkondlikult jagatud osakondadeks. Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna teenistujate ametijuhendid, kontaktandmed, tegevuspiirkonnad ja osutatavad sotsiaalteenused on leitavad [üldkontaktide](#) ja sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna ametnike [kontaktide](#) all. Sotsiaalosakonda juhivad sotsiaalosakonna juht. Sotsiaalteenuste osutamise koordineerimisega tegeleb täisealiste heaolu peaspetsialist. Tema teenistusülesanneteks on muuhulgas nelja koduhooldustöötaja ja päevakeskuste töötajate tööde juhtimine ja korraldamine. Sotsiaalteenuste määramisega ja sotsiaaltoetuste maksimisega on seotud viis sotsiaaltöö spetsialisti, kelle töö on jagatud piirkonna- ja valdkonnapõhiselt. Tarvastu ja Kolga-Jaani piirkonnas tegelevad sotsiaaltöö spetsialistid kõikide sotsiaalteenustega, Viljandi piirkonnas on sotsiaalteenused jagatud kolme sotsiaaltöö spetsialisti vahel.

Haldusjärelvalve fookuses olid perioodil 01.10.2023 kuni 01.10.2024 esitatud koduteenuse, ÜHteenuse, tugiisikuteenuse, eluruumi tagamise teenuse, isikliku abistaja teenuse ja sotsiaaltransporditeenuse taotluste menetlused. Järelevalve käigus selgus, et sotsiaaltöö spetsialistidel puudub STARi täitmisel järjepidevus, menetluse dokumente sisestatakse valikuliselt või ei sisestata üldse. Elektroonilised dokumendid on dokumendiregistris Amphora, paber kandjal dokumendid isikutoimikutes. Kuna menetlustes ei olnud kõiki dokumente STARi sisestatud, paluti vallavalitsusel lisada STARi taotlus, abivajaduse hindamise dokument ja haldusakt ja/või haldusleping koos lisadega juhuvalimina valitud kümnes ÜHteenuse menetluses hiljemalt 04.11.2024. Dokumendid lisati STARi palutud tähtajaks. Sotsiaalteenuste korraldamist puudutavatele küsimustele vastasid kirjalikult sotsiaalosakonna juht ja viis sotsiaaltöö spetsialisti. Intervjuud viidi läbi täisealiste heaolu spetsialistiga, sotsiaalosakonna juhiga ja kahe koduhooldustöötajaga.

3.2. SHSis sätestatud nõuete täitmine

3.2.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaaltöötajale esitatavad nõuded

SHS § 4 punkti 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik. Viljandi Vallavalitsuses on haridusnõue täidetud: sotsiaalosakonna juht, täisealiste heaolu spetsialist ja viis täisealiste sotsiaaltoetuste ja -teenuste korraldamisega seotud sotsiaaltöö spetsialisti on kõrgharidusega. Sotsiaaltöö spetsialistidel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös.

SKA seisukoht: SHS § 4 punktis 3 sätestatud nõue on täidetud.

3.2.2. Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord

SHS § 14 lõike 1 kohaselt kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus (KOV) sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

Sotsiaaltoetuste kirjeldus, rahastamine ja taotlemise tingimused ning kord on sätestatud Viljandi Vallavolikogu 27.06.2018 [määrusega nr 36](#) „Sotsiaaltoetuste taotlemise, määramise ja maksmise kord“. SHSi 2. peatüki 2. jaos sätestatud sotsiaalteenuste kirjeldus, rahastamine, taotlemise ja määramise tingimused ja kord on iga sotsiaalteenuse ([koduteenus](#), [ÜHteenus](#), [tugiisikuteenus](#), [täisealise isiku hooldus](#), [isikliku abistaja teenus](#), [lapsehoiuteenus](#), [varjupaigateenus](#) ja [turvakoduteenus](#), [sotsiaaltransporditeenus](#), [eluruumi taotlemise teenus](#), [võlanõustamisteenus](#), [asendus- ja järelhooldusteenus](#)) kohta kehtestatud eraldi õigusaktiga.

SKA seisukoht: SHS § 14 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.2.3. Sotsiaalteenuste taotlemine ja hindamiskohustuse täitmine

SHS § 15 lõike 1 kohaselt selgitab KOV välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse ning korraldab abi osutamist või aitab abi saamiseks vajalikes tegevustes.

3.2.3.1. Sotsiaalteenuste taotlemine

Sotsiaalteenuseid osutatakse, sotsiaaltoetusi ja muud abi antakse arvestades isiku taht (SHS § 12 lõige 1). Kuigi SHS § 13 näeb ette isikud, kes on kohustatud abivajajast KOVile teada andma, on Viljandi valla sotsiaalteenuseid reguleerivates kordades isikuid eraldi nimetatud. Näiteks võib teada anda seadusjärgne ülalpidaja, naabrid, arst, hooldustöötaja või muud isikud (koduteenus-vastava [korra](#) § 7 lõige 2 ja ÜHteenus- vastava [korra](#) § 3 lõige 1) ning ettepaneku teenuse osutamiseks võib esitada sotsiaalvaldkonna spetsialist (nt isikliku abistaja teenus- vastava [korra](#) § 6 lg 2).

Teave sotsiaalteenuste taotlemise kohta on avalikustatud valla kodulehel. KOVi korrad lubavad nii vormivaba taotluse esitamist ([isikliku abistaja teenus](#) ja [tugiisikuteenus](#)) kui seovad sotsiaalteenuse saamise sõltuvusse nõuetekohase taotluse esitamise ja vajaliku dokumendi saamisega. SKA juhib tähelepanu, et seisuga 12.12.2024 kodulehel oleva teabe järgi tuleb vastuolus KOVi enda kordadega isikliku abistaja teenuse ja tugiisikuteenus saamiseks esitada vormikohane taotlus. Nende teenuste taotlemiseks taotluse vormi kehtestatud ei ole. Taotluste vormid on tehtud kättesaadavaks [kodulehel](#) taotletava sotsiaalteenuse kirjelduse juures [eluruumi taotlemise teenusele](#) (kinnitatud vallavalitsuse 25.06.2024 [korraldusega nr 206](#)), [koduteenusle](#) (kinnitatud vallavalitsuse 12.04.2022 [korraldusega nr 302](#)) ja [sotsiaaltransporditeenusle](#) (kinnitatud vallavalitsuse 13. aprilli 2021 [korraldusega nr 2-3/334](#)). ÜHteenuse taotlemiseks tuleb esitada vormikohane hooldekodusse paigutamise taotlus ning ÜHteenuse rahastamisega seotud vormikohased taotlused „Taotlus hoolekandeteenus korraldamiseks ja rahastamiseks vallaeelarvest“ ning „Üldhooldusteenuse osalise rahastamise taotlus ülalpidamiskohustusega isikule“. ÜHteenuse rahastamisega seotud taotluste vormid ei ole seisuga 12.12.2024 kodulehelt leitavad.

Sotsiaaltöö spetsialistide vastustest selgus, et vastu võetakse ka vabas vormis esitatud taotlused, vajadusel küsitakse andmeid juurde, puuduolevate dokumentide esitamiseks antakse kuni kümne tööpäevane puuduste kõrvaldamise tähtaeg, abivajajat aidatakse taotluse vormistamisel (näiteks täidetakse taotlus kodukülastuse käigus, prinditakse paber kandjale, täidetakse koos). Telefoni teel laekunud suuliste taotluste korral lepitakse abivajajaga kokku kohtumine (kodukülastus) mille käigus täidetakse kirjalik taotlus. Sagedased on juhud, mil abivajadust hindama minnes võetakse kaasa vormikohased taotlused. Nii koostatakse samal päeval taotlus ja hinnatakse abivajadust. Laekunud taotlused (muuhulgas ametniku e-postile saabunud taotlused) registreerib peamiselt kantselei töötaja dokumendiregistris Amphora.

3.2.3.2. Abivajaduse hindamine

Sotsiaalhoolekandeline abi andmisel kehtib esmajärjekorras inimese vajadustest lähtumise põhimõte (SHS § 3 lõige 1 punkt 3). Abivajaduse kindlakstegemiseks viib sotsiaaltöö spetsialist koostöös teenuse taotlejaga läbi abivajaduse hindamise abivajaja viibimiskohas (kodus, hooldekodus, haiglas vms), kaasates vajadusel abivajaja lähedase(d), politsei,

koduhooldustöötaja, teise sotsiaaltöö spetsialisti või muu isiku. Abivajaduse välja selgitamisel arvestatakse taotleja konkreetseid vajadusi ning vajadusel taotleja ja tema ülalpidamiskohustusega isiku(te) maksevõimekust (ÜHteenuse ja koduteenuse taotlemisel), taotleja ja tema perekonna majanduslikku seisut (kinnisvara, sõidukid, väärtpaberid, viimase kolme kuu sissetulekud) koduteenuse ja eluruumi tagamise teenuse taotlemisel, vajadusel taotluse seisukohast olulisi andmeid tervisliku seisundi kohta (eluruumi tagamise teenuse ja ÜHteenuse tagamisel).

Abivajaduse hindamise tähtaega KOVi erinevad sotsiaalteenuseid reguleerivad korrad ei sätesta. Sotsiaalmetriku vastustest selgus, et hindamine viiakse läbi esimesel võimalusel. Näiteks kontrollitud koduteenuse menetlustes 24272462941, 24272113069, 24272111968, 24270521226, 24270523569 ja ÜHteenuse menetlustes 24271612282, 24272753586 olid abivajaduse hindamised läbi viidud taotluse esitamisega samal päeval, ÜHteenuse menetluses 24272101946 taotluse esitamisest paari päeva möödudes ja ÜHteenuse menetluses 24273679648 nädal enne taotluse esitamist.¹

Abivajaduse hindamise eesmärk on välja selgitada, milles ja kui suures ulatuses inimene abi vajab. Seaduses pole täpselt öeldud, millises vormis ja kuidas abivajadust hinnatakse. Viljandi Vallavalitsus on kinnitanud hindamisvormid koduteenuse ja ÜHteenuse abivajaduse hindamiseks.² Taotluse ja sellele lisatud dokumentide alusel hinnatakse abivajadust eluruumi tagamise teenuse ja tugiisikuteenuse saamiseks. [Sotsiaaltransporditeenust](#) ja [isikliku abistaja teenust](#) reguleerivates valla õigusaktides on kirjas, et hindamise läbiviimiseks võib kasutada erinevaid olemasolevaid küsimustikke/instrumente ja meetodikaid.

Sotsiaaltöö spetsialistid kasutavad abivajaduse hindamiseks, sealjuures ka sama sotsiaalteenuse abivajaduse hindamiseks, erinevaid hindamisdokumente. Näiteks ÜHteenuse menetlustes on 2024. aasta teisel poolaastal olnud kasutusel kolm erinevat hindamisdokumenti: 1) menetluses 24272519685 on 19.06.2024 kasutatud vormi „Üldhooldusteenuse vajaduse hindamise küsimustik“ (kinnitatud 13.05.2020); 2) menetluses 24272753586 on 08.08.2024 kasutatud 2019. aasta vormi „Täisealise isiku abivajaduse hindamise instrument“; 3) menetluses 24273679648 on 13.09.2024 kasutatud 2022. aasta vormi „Täisealise isiku abivajaduse hindamise küsimustik“. Kuigi koduteenuse hindamiseks on küsimustik kinnitatud vallavalitsuse 12.04.2022 korraldusega nr 302, on koduteenuse abivajaduse hindamiseks kasutusel kehtetuks tunnistatud, vallavalitsuse 27.06.2018 korraldusega nr 631 kinnitatud vorm „Täisealise isiku abivajaduse hindamise küsimustik“ (näiteks 02.05.2024 menetluses 24272113069, 17.07.2024 menetluses 24272462941 ning 01.10.2024 menetluses 24274108405). Ka vallavalitsuse järelevalvele saadetud 03.11.2024 vastuskirjas edastati kasutusel oleva hindamisdokumendi näidisenäidet, vallavalitsuse 2018. aasta korraldusega kinnitatud koduteenuse abivajaduse hindamise vorm.

Sotsiaallosakonna juhi sõnul on ta erinevate hindamisdokumentide kasutamisest teadlik. Abivajaduse hindamiseks ühtsetel alustel on plaanis hakata kasutama elektroonilist hindamisvahendit STARi keskkonnas. Vaatamata erinevatele hindamisdokumentidele on abivajaja abivajadus hinnatud.

SKA juhib tähelepanu, et sotsiaalteenuste korraldamisel tuleb silmas pidada, et abivajaja ei pea ise teadma, millist sotsiaalteenust ta täpselt vajab ja milline dokument tal täita tuleb. Abivajadust hindav ametiisik ei pruugi abivajadust hindama asudes täpselt teada, milliseks kujuneb hindamise tulemus. Abivajadus ja sobiv sotsiaalhoolekandeline abi selgub abivajaduse objektiivse ja tervikliku hindamise tulemusena nii siis, kui inimene ei tea millist teenust ta vajab kui siis, kui inimene pöördub konkreetse sotsiaalteenuse sooviga.

¹ Käesolevas aktis on kontrollitud sotsiaalteenuste menetlustes esitatud näited Viljandi Vallavalitsuse STAR kliendimenetluse viitenumbritega.

² Koduteenuse hindamiseks on „Täisealise isiku abivajaduse hindamise küsimustik“ (kinnitatud 12.04.2022 [korraldusega nr 302](#) „Koduteenuse hinnakirja kehtestamine ja teenuse osutamise seonduvate dokumentide vormide kinnitamine“) ning ÜHteenuse hindamiseks vallavalitsuse 13.05.2020 [korraldusega nr 366](#) „Väljaspool kodu osutatava hooldusteenuse korraldamise vormide kinnitamine“ kinnitatud „Üldhooldusteenuse vajaduse hindamise küsimustik“.

3.2.3.3. Sotsiaalteenuse määramine

Sotsiaalteenuse määramine toimub Viljandi Vallavalitsuse alatise [sotsiaalkomisjoni](#) otsusega. Komisjon on seitsme liikmeline, komisjoni esimees on sotsiaalosakonna juht. Komisjoni koosolekud toimuvad kord nädalas, esmaspäeviti. Sellise töökorraldusega jõutakse järgida ja toimub hüvitise andmine kooskõlas sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 25 lõikes 1 sätestatud nõudega. Eelnõu koostab taotlust menetlev sotsiaaltöö spetsialist. Otsus registreeritakse dokumendiregistris Amphora ja saadetakse teenusesaajale ning teenuseosutajale kas elektrooniliselt või paber kandjal. Kontrollitud menetlustes 24272462941, 24272113069, 24272111968, 24270521226, 24270523569, 24271612282, 24272753586 ja 24272101946 on sotsiaalkomisjoni otsused vastu võetud kümne tööpäeva jooksul taotluse laekumisest.

SKA seisukoht: kontrollitud koduteenuse ja ÜHteenuse menetlustes on järgitud SHS § 15 lõikes 1 sätestatud nõudeid. Teenust vajavate isikute abivajadus on välja selgitatud ja korraldatud sobiva abi osutamine.

3.2.4. Koduteenus

SHS §-des 17 kuni 19 on sätestatud koduteenuse eesmärk ja sisu, KOVi kohustused ja nõuded koduteenust vahetult osutavale isikule. Koduteenuse korraldust reguleerivas Viljandi Vallavolikogu 30.05.2018 [määruses nr 32](#) „Koduteenuse osutamise kord“ on sätestatud koduteenuse eesmärk ja sisu, mõisted, koduteenuste loetelu põhi- ja tugiteenustena, teenuse taotlemine ja otsustamine, lepingu sõlmimine, teenuse rahastamine ja koduhooldustöötaja tegevuse alused. Koduteenuse kirjeldus on kättesaadav [kodulehel](#). Teenus on abivajajale tasuline, kehtiv hinnakiri koos koduteenuste loeteluga on kinnitatud vallavalitsuse 17.10.2023 korraldusega nr 488. Tunnihind on 5 eurot, väljaspool tööaega, sh nädalavahetustel 12 eurot. Samas on märges, et koduhooldustöötajal on õigus valida võimalik aeg koduteenuse osutamiseks ja organiseerimiseks kooskõlastatult teenusesaajaga. Vestlustest selgus, et senini ei ole koduteenust väljaspool tööaega osutatud. SKA juhib tähelepanu, et seisuga 12.12.2024 on kodulehel avalikustatud koduteenuse [kehtetu](#) hinnakiri.

Koduteenuse määramiseks hindab sotsiaaltöö spetsialist kõrvalabi vajadust iga juhtumi puhul eraldi kodukülastuse käigus. Koduteenus määratakse sotsiaalkomisjoni otsusega kus märgitakse toimingute loetelu ning teenuse osutamise tähtaeg ja sõlmitava lepingu periood. Sotsiaalosakonna juht sõlmib teenusesaajaga tähtajalise koduteenuse osutamise lepingu kus on kirjas poolte õigused ja kohustused ning osutatavate koduteenuste avatud loetelu (koos kirjega „vajadusel muud toetavad teenused“). Vestlustest selgus, et kui lepingu kehtivuse ajal toimuvad muutused abivajaduses ja osutatavates toimingutes, siis abivajaduse korduvat hindamist läbi ei viida ning lepingusse muudatusi ei tehta. Küll toimub abivajaduse hindamine enne lepingu sõlmimist uueks koduteenuse osutamise perioodiks. Selline korraldus on vastuolus SHS § 18 lõikega 1, mille kohaselt koduteenuse osutamise perioodil kõrvalabi vajaduse määra muutumisel isiku tegevusvõime või elukeskkonna tõttu tuleb läbi viia korduv hindamine.

Vastuolus koduteenust reguleeriva KOVi enda korraga ei koostata hoolduskava. Koduteenuse osutamise [korra](#) § 7 lõiked 3 ja 4 ning § 10 lõige 1 näevad ette hoolduskaval põhineva koduteenuse osutamise. Hoolduskavas peavad olema kirjas osutatavad toimingud, teenuse maht, sagedus ja kestus (mis on tuvastatud tulenevalt [korra](#) § 6 lõikest 1 abivajaduse hindamise tulemusel). Ka paikvaatlusel esitatud koduteenuse osutamise lepingu nr 15-1/24-451 (sõlmitud 13.11.2024) punktis 2.1 on kirjas, et koduhooldustöötaja tagab koduteenuse osutamise vastavalt teenusesaajaga kooskõlastatud hoolduskavale. Täisealiste heaolu peaspetsialist selgitas, et hoolduskava ei koostata ning koduteenuse osutamise aluseks on tarkvaralahendus Fleet Complete. Sellesse kannavad koduhooldustöötajad sõiduaja, teenusesaajaga tehtud tegevused ja osutatud teenuse mahu (kontaktunnid). Kui selgub, et teenusesaaja palub teha toimingut, mida ei ole lepingus nimetatud ja mis on koduteenuse osutamise põhi- või tugiteenus, märgitakse see Fleet Complete'i. Sellest selgub koduhooldustöötajate töökoormus ning sisestatud andmed on aluseks teenuse eest tasu võtmisel. Fleet Complete on kasutatav nii koduteenuse planeerimisel kui igakuulise aruandluse koostamisel.

Koduteenust osutavad neli koduhooldustöötajat. Töötajate ametijuhendid on sotsiaalosakonna juhi sõnul koostamisel. Igal töötaja osutab teenust ca 25le teenusesaajale. Vestlustest koduhooldustöötajatega selgus, et koduteenuse käigus tehtavad tegevused ja teenuse osutamiseks sobiv aeg lepitakse kokku koduhooldustöötaja ja teenusesaaja vahel, teenuse osutamisel arvestatakse inimese taht. Teavet teenusesaaja abivajaduse muutumisest jagatakse valdkonna sotsiaaltöö spetsialistidega ning täisealiste heaolu peaspetsialistiga, tegevused sisestatakse Fleet Complete'i.

SHS § 19 järgi ei tohi koduteenust osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara. Järelevalvemenetluse ajal kontrollis vallavalitsus koduteenust vahetult osutavate töötajate andmeid karistusregistrist, teenuse osutamist takistavad asjaolud puudusid.

SKA seisukoht: Viljandi Vallavalitsus on välja selgitanud abivajajate vajaduse koduteenuse järele ning koduteenus on abivajajale korraldatud ja kättesaadav.

3.2.5. Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus

SHS §-des 20 kuni 22¹ on sätestatud ÜHteenuse eesmärk ja sisu, nõuded teenuseosutajale ja KOVi kohustused ÜHteenuse korraldamisel. ÜH teenuse korraldust käsitleb Viljandi Vallavolikogu 25.05.2023 [määrus nr 39](#) „Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse korraldamise ja rahastamise kord“. ÜHteenuse kirjeldus, taotlemine, taotluse vorm, menetlemine, õigusaktid ja teenuse korraldamisega seotud sotsiaaltöö spetsialistide kontaktandmed on [kodulehel](#).

ÜHteenuse rahastamist reguleerib Viljandi Vallavalitsuse 06.06.2023 [korraldus nr 258](#) "Hoolduskulude piirmäära kinnitamine" millega on alates 01.07.2023 kehtestatud hoolduskulude piirmääraks 500 eurot kuus. SKA kodulehel avaldatud ÜHteenuse osutajate [ÜHteenuse maksumusi](#) (seisuga 12.12.2024) võrreldes selgub, et Viljandi valla kehtestatud piirmäär 500 eurot kuus võimaldab katta täielikult kahe Viljandimaa hooldekodu hoolduskulud. Seega on inimesele kindlustatud ÜHteenuse kättesaadavus selliselt, et tal on võimalus valida vähemalt mõne teenuseosutaja vahel, kelle puhul kataks vallas kehtestatud piirmäär hooldustöötajate kulud täies ulatuses (SHS § 22¹ lõige 3). Seisuga 01.10.2024 tagab KOV ÜHteenuse 53le inimesele, kellel ei ole piisavalt vahendeid teenuse eest tasumiseks. Sotsiaalkomisjoni otsusega on nad vabastatud kohamaksu osalisest tasumisest, puudujääv osa tasutakse valla eelarvest. Vastava otsuse tegemisele on eelnenud abivajaja maksevõimekuse hinnang millest selgub, millises ulatuses on ÜHteenuse vajaja või tema ülalpidamiskohustusega isik(ud) suutelised teenuskoha maksumuse tasuma (nt menetluses 24272102969).

Kontrollitud ÜHteenuse menetlustes 24271612282, 24272519685, 24272102969, 24272101946, 24273578865, 24272753586, 24272519826, 24273679648, 24273579600, 24270443002 esitati taotlused ÜHteenuse saamiseks. Abivajaduse hindamisel tuvastas sotsiaaltöö spetsialist kõrvalabi ja põetuse vajaduse hooldekodus ning sotsiaalkomisjon võttis vastu otsused rahastada ÜHteenust kehtestatud piirmäära ulatuses. Juhul, kui inimese sissetulek on madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensionari suurus, tasub vallavalitsus väiksema sissetuleku hüvitist.

Sotsiaaltöö spetsialistide vastustest selgus, et negatiivseid otsuseid ÜHteenusele suunamisel tehtud ei ole. Hooldusplaanide koostamisel ja üle vaatamisel valla sotsiaaltöö spetsialistid osalenud ei ole. Juhul, kui tekib vajadus abivajajat uuesti hinnata, tutvutakse koostatud hooldusplaaniga ja sotsiaaltöö spetsialist vestleb hoolduspersonali, hooldusjuhi ja abivajajaga.

SKA seisukoht: ÜHteenuse korraldamisel on Viljandi Vallavalitsus välja selgitanud inimese vajaduse ÜHteenuse järele ja korraldanud sobiva abimeetme. Teenuskoha maksumust rahastatakse isikult võetavast tasust ja Viljandi valla eelarvest vähemalt kehtestatud piirmäära ulatuses. KOV osaleb ÜHteenuse rahastamises, kui abivajaja ja tema ülalpidajate maksevõime seda ei võimalda.

3.2.6. Tugiisikuteenus ja isikliku abistaja teenus

SHS §-d 24 ja 28 sätestavad KOVi kohustused tugiisikuteenuse ja isikliku abistaja teenuse osutamisel. Nimetatud sotsiaalteenuste korraldust käsitlevad vastavalt Viljandi Vallavolikogu 28.11.2018 [määrus nr 55](#) „Tugiisikuteenuse määramise ja osutamise kord“ ja 27.05.2020 [määrus nr 1-2/108](#) „Isikliku abistaja teenuse määramise ja osutamise tingimused ja kord“. Teenuseid puudutav teave on kättesaadav [kodulehel](#). Teenused on abivajajale tasuta. Seisuga 06.12.2024 osutatakse isikliku abistaja teenust kolmele teenusesaajale. Teenust osutavad kokku neli isiklikku abistajat käsunduslepingu alusel. KOV on määranud ühele abivajajale teenuse osutamiseks kaks isiklikku abistajat.

Sotsiaalosakonna juht selgitas, et KOVis ei ole määratud täisealistele tugiisikuteenust pärast aastat 2017, teenuse tagamise valmisolek on olemas. Selgituse kohaselt saab üks abivajaja tugiisikuteenust koduteenuse disaini pilootprojekti kaudu. Teenuse osutamist piloteeritakse koduhooldustöötaja kaudu eesmärgiga tuvastada, kas ja kuidas saaks koduhooldusteenuse osutajale lisada tööülesannete hulka ka tugiisikuteenuse osutamise seotud ülesandeid.

SHS § 25 lõige 2 ja § 29 sätestavad nõuded vastavalt tugiisikuteenust vahetult osutavale isikule ja isikliku abistaja teenust osutavale isikule. Järelevalvemenetluse ajal karistusregistrisse tehtud päringust selgus, et vahetult isikliku abistaja teenust osutavatel isikutel teenuse osutamist takistavad asjaolud puuduvad. Sotsiaalosakonna juhi selgituste kohaselt kontrollitakse enne teenuse osutamist teenuse saaja ja teenuse osutaja sugulussidemeid ja elukoha andmeid.

SKA seisukoht: Viljandi Vallavalitsus on korraldanud ja taganud isikliku abistaja teenuse kättesaadavuse ning ollakse valmis tugiisikuteenuse osutamiseks.

3.2.7. Sotsiaaltransporditeenus

SHS §-d 38 kuni 40 ja Viljandi Vallavolikogu 28.10.2020 [määruse nr 119](#) „Sotsiaaltransporditeenuse määramise ja osutamise kord“ näevad ette sotsiaaltransporditeenuse korraldamise, et tagada puudega isikule, [korra](#) § 3 lõike 2 järgi erandkorras mõjuval põhjusel ka muule isikule, juurdepääs avalike teenuste tarbimisega seotud asutustesse, kooli või tööle. Teenuse kirjeldus ja taotlemine on kirjas KOVi [kodulehel](#). Teenus määratakse sotsiaalkomisjoni otsusega ning teenuse osutamine toimub kahes teenusgrupis: iseseisvalt või rulaatori abil liikuvad teenuse saajad või vaid ratastoolis liikuvad teenuse saajad. Sotsiaaltransporditeenust osutavad FIE Andres Kangro ja TarKal Trans OÜ. Teenus on tasuline, makstes teenusesaajale 0,40 eurot kilomeeter ning sõltuvalt teenusgrupist on ooteaeg 15 kuni 20 eurot tund. Koduteenuse saajatele osutavad sotsiaaltransporditeenust koduhooldustöötajad ning teenusesaajal tuleb tasuda väljaspoole Viljandi maakonda sõidul 0,45 eurot kilomeeter ning lisandub koduteenuse tunnihind. Sotsiaalosakonna juhi sõnul võib vähekindlustatud isiku või perekonna teenuse eest maksimisest vabastada.

SKA juhib tähelepanu, et kodulehel olev sotsiaaltransporditeenuse tasumise korda puudutav vallavalitsuse 20.12.2022 [korraldus nr 903](#) on tunnistatud kehtetuks vallavalitsuse 16.01.2024 [korraldusega nr 9](#).

SKA seisukoht: Viljandi Vallavalitsus on korraldanud ja taganud sotsiaaltransporditeenuse kättesaadavuse.

3.2.8. Eluruumi tagamine

SHS § 41 ja Viljandi Vallavolikogu 30.01.2019 [määrus nr 62](#) „Eluruumi tagamise teenuse osutamise kord“ sätestavad eluruumi tagamise korraldamise kohustuse. Teenuse kirjeldus ja taotlemine on kirjas KOVi [kodulehel](#). 25. juuni 2024 võttis vallavalitsus vastu [korralduse nr 206](#), millega kandis eluruumi tagamise teenuse korraldamiseks mõeldud eluruumide nimekirja valla eri piirkondades asuvad 24 eluruumi ning määras üürihinnad. Eluruumi eraldamise, üürilepingu sõlmimise või üürilepingu pikendamise otsustab abivajaja taotluse alusel ja pärast abivajaduse hindamist sotsiaalkomisjoni otsusega. Abivajaja ja vallavalitsuse vahel sõlmitakse tähtajaline üürileping.

SKA seisukoht: Viljandi Vallavalitsus on korraldanud ja taganud eluruumi tagamise teenuse kättesaadavuse.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. SKA juhib tähelepanu, et valla koduleht sisaldab sotsiaalteenuste korraldamisega seotud aegunud ja kehtetut teavet. SKA soovib vaadata üle ja ajakohastada kodulehel olev sotsiaalteenuseid puudutav teave.

4.2. Kuivõrd abivajaja ei pea ise teadma, millist sotsiaalteenust ta täpselt vajab ning abivajadus selgub abivajaduse hindamise tulemusena, on otstarbekas koostada sotsiaalteenuste taotlemiseks ühtne soovituslik üldblankett. Selles saab abivajaja anda oma andmed ja kirjeldada abivajadust. Taotluse üldblankett peaks sobima kõigi sotsiaalteenuste taotlemiseks ja olema abivajajale lihtsalt leitav.

4.3. Tulenevalt SHS § 15 lõikest 1 on KOVi abivajaduse hindamise kohustus, mistõttu säilitatakse ka abivajaduse hindamise dokumendid. Vaatamata asjaolule, et osade andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, soovib SKA igapäevatoos kanda STARi sotsiaalkaitseministri 27.12.2017 [määruse nr 72](#) „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ § 8 lõige 1 punktides 8, 11 ja 12 sätestatud andmed.

4.4. Abivajaduse hindamisel on vajalik tagada, et sotsiaaltöö spetsialistid kasutavad hindamiseks kehtivaid dokumente. SKA soovib kaaluda abivajaduse hindamiseks ühtse dokumendi, milles on piisavat informatsiooni abivajaduse tuvastamiseks ja sobiva abimeetme valimiseks, kasutusele võtmist.

4.5. SKA soovib kaaluda abivajaduse hindamiseks elektroonilise hindamisvahendi kasutusele võtmist STARi keskkonnas. Viimane võimaldab sotsiaaltöötajatel koguda ja analüüsida abivajaja teavet ühtses, standarditud vormis.

4.6. Kuivõrd kehtiva koduteenuse osutamise [korra](#) § 7 lõiked 3 ja 4 ning § 10 lõige 1 näevad ette hoolduskaval põhineva koduteenuse osutamise, tuleb koduteenuse osutamisel järgida hoolduskava koostamist koostöös teenusesaajaga ja koduteenuse osutamist vastavalt hoolduskavale. Samuti tuleb koduteenuse osutamise perioodil kõrvalabi vajaduse määra muutumisel isiku tegevusvõime või elukeskkonna tõttu viia läbi korduv hindamine (SHS § 18 lõige 1).

4.7. Viljandi vald on SHSi 2. peatükis nimetatud sotsiaalteenuste osutamise korraldamiseks kehtestanud iga sotsiaalteenuse kohta konkreetselt seda teenust reguleeriva vallavolikogu määruse ning täpsustanud teenuste korraldamist vallavalitsuse korraldustega perioodil 2018 kuni 2024. Kuigi KOVi ei ole seadusest tulenevalt kohustust reguleerida kõiki sotsiaalteenuseid ühes õigustloovas aktis või anda iga teenuse kohta üksnes seda teenust reguleeriv õigusakt, teeb SKA ettepaneku vaadata üle sotsiaalteenuseid käsitlevad KOVi õigusaktid ning kaaluda sotsiaalteenuste reguleerimist ühe õigusaktiga (õigusselgus).

4.8. SKA soovib analüüsida sotsiaaltöö spetsialistide töökorraldust ja tagada sotsiaalteenuste osutamisel kehtivate õigusaktide kasutamine.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ülle Sihver
järelevalve peaspetsialist